

«Den tapre
soldaten
Svejk»

OSLO
NYE
Central Teatret

ARVE OPSAHL

40 år på scenen

Arve Opsahls bomsikkerhet og mangel på nerver er legendarisk. En før-premiere på revy er hektisk, selv når alt går bra. En gang satt Juster i garderoben sin på Edderkoppen og lynsminket seg mellom to numre. Han var ikke snill, for han oppdaget at han hadde glemt bilen sin i et gårdsrom, som ville bli stengt i løpet av fem minutter.

«Jeg henter'n,» sa Arve. «Er ru' gær'n du skal på scenen om fem minutter» svarte Leif. «Kom med nøkk'ern,» sa Arve, forsvant ut av teatret i kostyme og rar bart og var på scenen fem minutter etter med betong i røsten og publikum i sin hule hånd.

Det er en annen ende av skalaen Arve spiller på: den tendre, forsofne, nedkjørte mannen i Sverre Udnæs' «Kollisjonen». Et nydelig, nesten lyrisk forsvar for en mann livet har fart ille med.

109767600

Arve Opsahl har vært revy-skuespiller i 40 år, men 15 av årene har han faktisk tilbragt på Oslo Nye Teater med avstikkere til Chat Noir og Olsenbanden. Han har gjort en utrolig allsidig innsats på teatret.

I den første sesongen sprang han fra gardekapein i «De tre musketerer» til kunsthandler i «Komedie i mørke». Han var det forunderligste medlem i en forunderlig familie i «Du kan ikke ta det med deg», en ytterst innsatsvillig og lojal barneteaterskuespiller i «Fyrtøyet». Videre har han spilt nordisk folkekomedie i «Skjærgårdsflirt» og sydlansk i «Filler og stas». Han var dverg i «Snehvit» og ikke å forglemme: Han var «Fatter'n», den irriterende og bråkende, hjertevarme og sannferdige faren i Hugh Leonards stykke.

For å bare ha nevnt noen rolleskikkelser.

Dertil kommer at Arve Opsahl har vært fagforeningsmann, og er en tillitsmann, hvis meninger ikke er til å ta feil av. Også som sådan er han en person, som beriker miljøet.

Vi håper han blir her så lenge han spiller teater — og vi håper det blir lenge.

Barthelme Flalle

Om Hasek

Jaroslav Haseks verk «Den tapre soldaten Svejk» er blant de ypperste humoristiske romaner ved siden av Cervantes «Don Quijote». Men det er viktig å huske at skildringen av den berømte Svejk ikke er det eneste betydelige verk han skrev. Til tross for sitt urolige liv, er Hasek's litterære verk slett ikke fattige.

Dessverre, i motsetning til sine berømte samtidige fra Praha, (Franz Werfel, R. M. Rilke, Franz Kafka, Max Brod), skrev Hasek nesten utelukkende på tsjekkisk, og var derfor avhengig av oversettelser. Derfor er et flertall av hans fremragende arbeider ukjent utenfor de slaviske områder.

Sannheten er at Jaroslav Hasek nød livet i langt høyere grad enn å ofre seg for skapende arbeid. Gjennom sin livsførsel havnet han på bunnen av samfunnet. Dette ble hans personlige tragedie, men det hadde også sine positive sider. Etter at samfunnet hadde vendt ham ryggen, følte han som forfatter ingenting som hindret en skarp satire. Han rev ned offisielle illusjoner, og klisjeer som «folkets talsmenn og småborgere» pyntelig forkynte. Ha-

seks fortellerevne ble kalt folkelig dadaistisk. Den er nær knyttet til Prahas stamkafeer og små øl- og vinstuer, og derfor lar den seg ikke så lett oversette.

Hasek tilhører Praha like meget som en annen av hans store samtidige, Franz Kafka. Begge står også i samme forhold til samfunnet, selv om de bruker hver sin måte å formidle det på. Det er også interessant at begge i sin ungdom følte seg tiltrukket av den anarkistiske bevegelse. Senere likhetspunkter mellom dem beror på at de begge var blitt fremmede overfor de borgerlige omgivelser, selv om deres uttrykksmidler var vidt forskjellige.

Den popularitet som Haseks verk om Svejk oppnådde, had-

de imidlertid også sin uheldige side, fordi verket ofte blir misforstått. Man har lett for å glemme at Svejks oppfatning av verden, ikke først og fremst uttrykkes ved vulgær komikk, og heller ikke ved degradere selvironi, men ved den dobbeltbunn som man finner i hver setning. Hans humor er et forsvar for de forsvarsløse. Derfor tilhører ikke Svejk bare tsjekkerne. De som utelukken forbinder ham med noe typisk tsjekkisk, tar feil.

Vi vet ikke nøyaktig når Josef Svejk ble født, men vi vet at Jaroslav Hasek presenterte ham for første gang i Praha noen år før den 1. verdenskrig.

Når de to lærte hverandre å kjenne? Det kan vi med letthet stadfeste: Svejk personifiserer

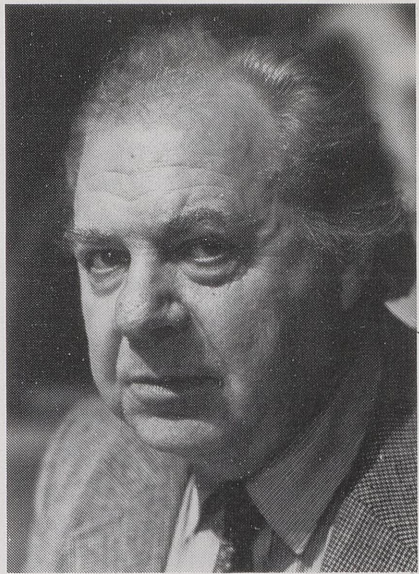
alle Haseks livserfaringer. Riktignok fant Soldat Svejk først sin endelige form i Praha og Lipnice (en liten by i Bøhmen) i 1921— 22, men historien og hovedpersonene i romanen Svejk kan vi finne som gjenomgangsfigurer i Haseks verker lenge før. Det var de redselsfulle bilder fra verdenskrigens skueplass som fikk ideen til å modne og Svejk til å fremstå i kjøtt og blod.

Det er ikke vanskelig å forstå hemmeligheten ved at Svejk fikk sin plass blant de «udødelige». I sin Hasek-biografi sier forfatteren Radko Pytlik: «I sin roman belyser Hasek de evige motpoler — Herren og slaven — i en ny, moderne utgave. Den ene av disse polene karikerer han, den andre fyller han med poesi i en tradisjonell beskrivelse av en klok folkelig figur. Men samtidig klarer han å vise den evige spenning mellom polene. Herren, herskeren, er avhengig av slaven — arméen trenger soldater, som igjen blir en skjebnebestemt årsak til arméens tilintetgjørelse. Men tilintetgjørelse av maktsystemet betyr ikke tilintetgjørelse av menneskeheten... Svejk, den folkelige figuren fra Prahas gater, symboliserer det evige håp for menneskeheten».

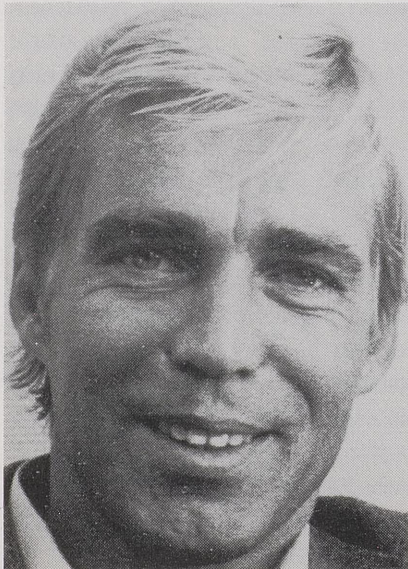

Trond Lie

Knut Solberg

Magne Amdahl

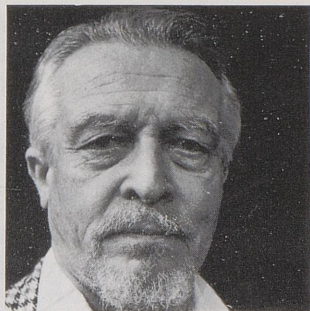
Trude Bergh

Arve Opsahl

Knut M. Hansson

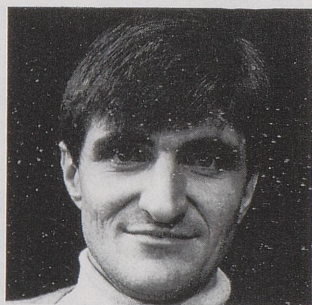
Arne Aas

Marit Syversen

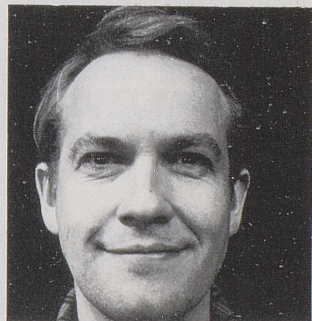
Ulf Wengård

Finn Schau

Egil Åsman

Magnus Nielsen

«Den tapre soldaten Svejk»

Dramatisert av Lars Edstrøm
etter romanen av Jaroslav Hasek
Oversettelse og sangtekster av Hans Kristiansen
med musikk bl.a. av Bengt Ernryd

REGI: TROND LIE
SCENOGRAFI: KNUT SOLBERG
KOSTYMER: TRUDE BERGH
MUSIKALSK LEDER: MAGNE AMDAHL
PARYKKER/SMINKE:
LEIF ROAR MIKKELSEN OG HELGE BJØRNÅ

Med:

ARVE OPSAHL	KNUT M. HANSSON
ARNE AAS	ULF WENGÅRD
EGIL ÅSMAN	FINN SCHAU
MAGNUS NIELSEN	MARIT SYVERSEN

ORKESTER: ORKESTERLEDER/PIANO:
MAGNE AMDAHL
TROMPET: FINN ERIKSEN
VIOLIN: ODD HANNISDAL/TROND SÆVERUD
SLAGVERK: SVEIN ERIK GAARDVIK

INSPISIENT: JAN-EINAR SCHWARTZLUND
SUFFLI: SISSEL RAMBERG
REGIASSISTENT: ELISABETH HØYE

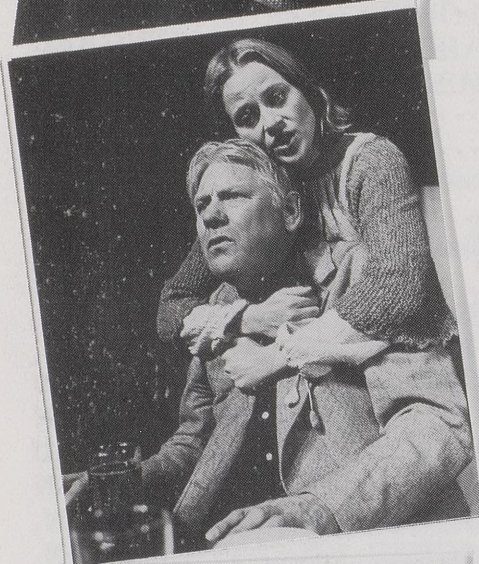
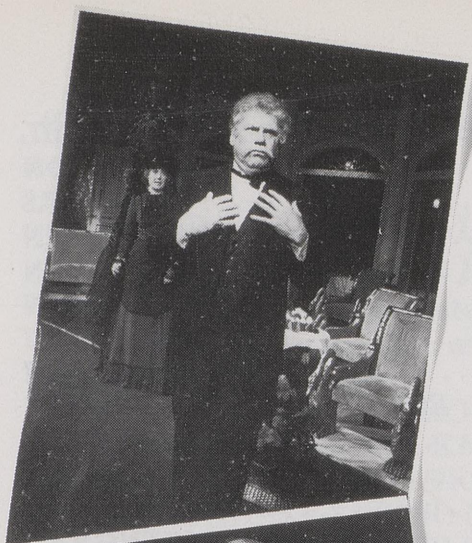
Programtekstene om Hasek og Svejk av L. v Reznicek.
«Mitt skriftemål» (c) Lvr.

PERSONENE i den rekkefølge de viser seg:

Svejk	ARVE OPSAHL
Palivec	KNUT M. HANSSON
Bretschneider	ARNE AAS
Fru Palivec	MARIT SYVERSEN
Politimannen	MAGNUS NIELSEN
Funksjonæren	EGIL ÅSMAN
Krigskommissæren	FINN SCHAU
Tre simulanter	MAGNUS NIELSEN EGIL ÅSMAN, FINN SCHAU
Doktor Bautse	KNUT M. HANSSON
Baronesse von Botzenheim	MARIT SYVERSEN
Krigsdommer Bernis	ARNE AAS
Løytnant Lukasch	ULF WENGÅRD
Fru Wendler	MARIT SYVERSEN
Herr Wendler	ARNE AAS
Vodicka	FINN SCHAU
Hushjelpen	MARIT SYVERSEN
Obersten	KNUT M. HANSSON
Generalmajor von Schwartzburg	EGIL ÅSMAN
Konduktøren	MAGNUS NIELSEN
Befolkningen i Tabor ..	ARNE AAS, MARIT SYVERSEN, KNUT M. HANSSON, EGIL ÅSMAN, MAGNUS NIELSEN, FINN SCHAU
Korporalen	MAGNUS NIELSEN
Sersjanten	FINN SCHAU
Rittmesteren	KNUT M. HANSSON
Soldatene	EGIL ÅSMAN, MAGNUS NIELSEN, FINN SCHAU, KNUT M. HANSSON, MARIT SYVERSEN
Sersjant Nasalko	ARNE AAS
Soldater	SVEIN ERIKSEN, PAUL JONNY VALDERHAUG

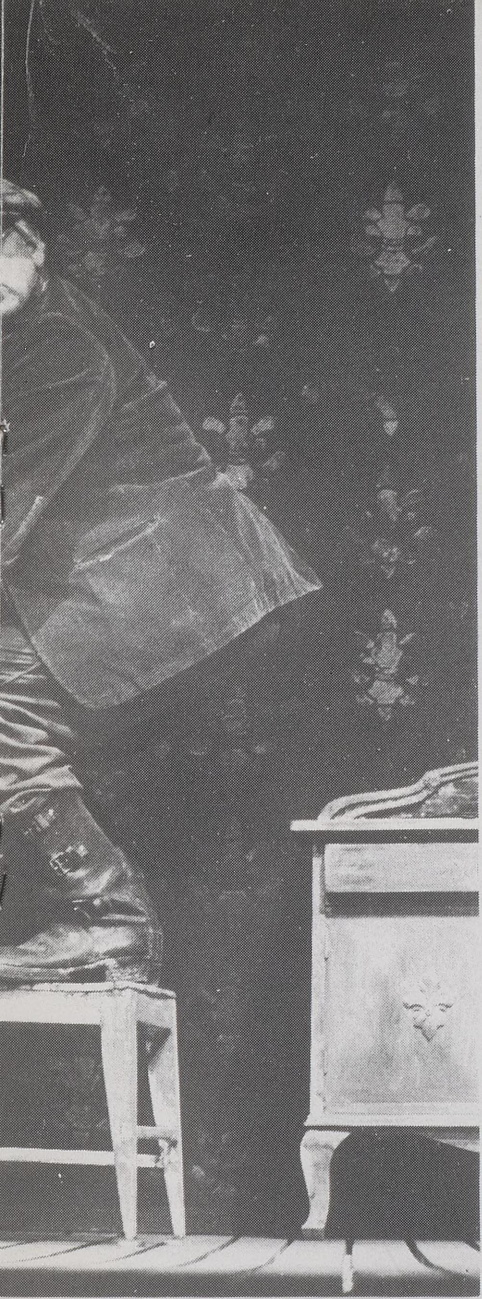

Arve Opsahl på

Øverst t.v. som Felice i «Filler og Østermann» i «Skjærgårdsflirt». I midt «En halv pils» i jubileumsrevyen, se Pinna i «Du kan ikke ta det med deg opp flere lik».

Oslo Nye Teater

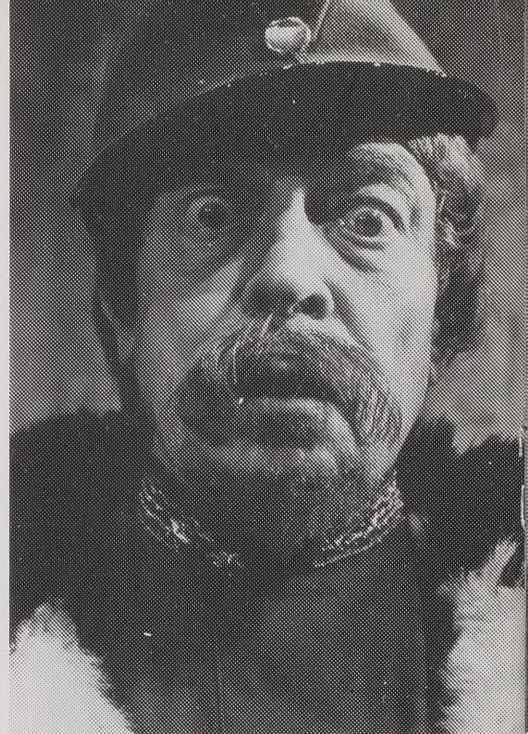
stas», som Dan i «Kollisjonen», som en fra «Fatter'n». Øverst t.h. sketsjen om Gustav i «Siste kuppet», som De » og som Baxter i «Skulle det dukke

Arve Opsahl
Arne Aas

Knut M. Hansson
Ulf Wengård

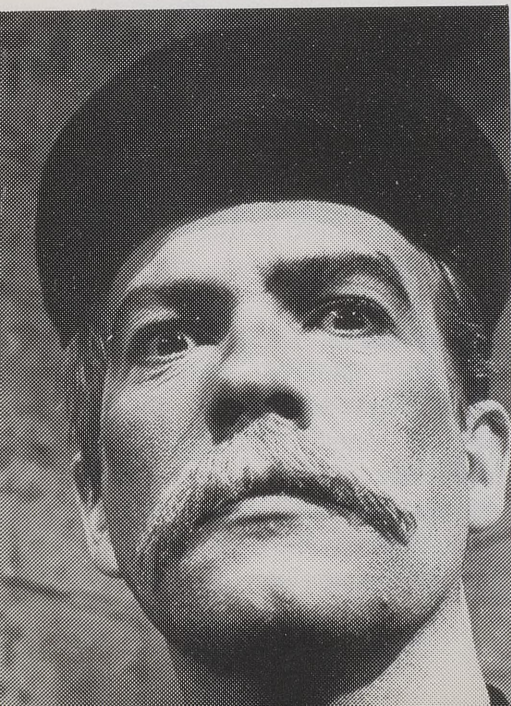

Egil Åsman
Magnus Nielsen

Finn Schau
Marit Syversen

Mitt skriftemål av Jaroslav Hasek

For det første er jeg om mulig enda verre enn jeg ser ut; foruten å være en forbryter og nihilist er jeg en røver som en vanskelig finner maken til.

Allerede ved min fødsel skaffet jeg min mor store plager, slik at hun ikke fikk sove på

mange døgn. Da jeg var tre måneder gammel, brakk jeg nakken på min amme. Dette fikk et rettslig etterspill, da min mor uten min tilstedeværelse ble dømt til 3 måneders fengsel for å ha forsømt barneoppdragelsen. På den ti-

den var jeg allerede så forder-
vet at jeg ikke møtte for dom-
stolen for å forsvare min stak-
kars mor.

Da jeg var 6 måneder gammel
spiste jeg min eldre bror og
stjal det kjæreste helgenbilde
fra likkisten hans. Helgenbildet
gjemte jeg under tjenestepi-
kens madrass. Hun ble tatt for
tyveri og dømt til 10 års straffe-
arbeid for likrøveri. I fengslet
ble hun drept i et slagsmål
med andre fanger. Hennes for-
lovede hengte seg og etterlot
seg seks uekte barn, som se-
nere utmerket seg som inter-
nasjonale hotellytver. En av
dem ble senere prest for en
populær sekt. Den yngste er
nå redaktør i regjeringsorga-
net. I ett års alderen var det ik-
ke en katt i Prahaskater som
jeg ikke enten hadde stukket
øynene ut på eller kuttet av ha-
len. Hver gang jeg gikk tur
med min guvernante, flyktet alle
hundene i vill redsel. Jeg
må beklage at det var ikke len-
ge min guvernante gikk tur
med meg. En dag — atten må-
neder gammel — tok jeg hen-
ne med til kasernen og byttet
henne bort mot to pakker to-
bakk til soldatene. Guvernante-
ten kunne ikke bære skammen
og kastet seg under et tog,

som sporet av 18 mennesker
mistet livet og 12 ble hardt så-
ret.

Da jeg var tre år gammel, fan-
tes det ikke verre gutt i Praha.
På den tiden innledet jeg et
forhold til konen til en høystå-
ende embedsmann. Denne af-
færen kunne, hvis den var blitt
kjent, rystet samfunnet i dets
grunnvoller.

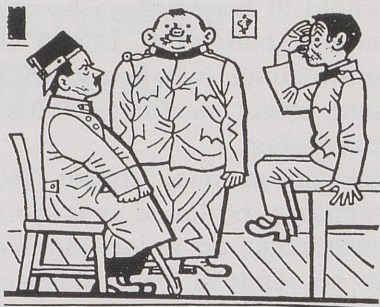
Fire år gammel flyktet jeg
hjemmefra og levde av å stjele
rundstykker og epler. Jeg ble
tatt og sendt til forbedringsan-
stalt. En dag satte jeg ild på
den uten å glemme å låse alle
lærerne inne på deres rom. Al-
le omkom!

Under flukten stjal jeg penger
som jeg brukte på beryktede
steder. En stund levde jeg i
Wien, hvor jeg robbet en bank
for å få penger til å reise og
besøke mine stakkars foreldre.
Men da jeg kom hjem var beg-
ge døde. Min far hadde hengt
seg av skam over meg, og mor
hoppet i Moldau fra Karlsbro-
en. Da de prøvde å redde hen-
ne, veltet hun båten og alle
ombordværende druknet...

Dette var i korte trekk histori-
en om min sørgelige oppvekst.
Jeg håper at det vil bli tatt i
betraktning som formildende
omstendighet.

Den tsjekkiske kunstner Josef Lada hørte til Haseks vennekrets i mange år. Hans uforlignelige illustrasjoner til «Soldaten Svejks historier» har for evig sin plass i dette verket.

Nå begynner jeg å tro at Svejk skal bli verdensberømt. Max Brod liker ham, han vil gjøre noe for Svejk... og tro meg: det som en jøde tar i hånden, det får suksess.

Jaroslav Hasek — 1923

Hvis dere har fratatt et menneske alt, da har dere ikke lenger noen makt over det. Da har dere gjort det fullstendig fritt.

A. Solsjenitsyn

Med sitt bilde «genial idiot» forsvarer Svejk seg selv, og kjemper samtidig for menneskets elementære rett til å være seg selv.

Radko Pytlik

Til tross for det overstrømmende humør og den esprit som fyller sidene i Hasek roman «Svejk», aner vi under overflaten en frysende angst. Av og til avdekkes slektskapet med Kafkas «Prosessen», hvor den mystiske handlingen ofte går over til groteske bilder.

A. M. Ripellino «Praga magica»

Haseks liv

1883

30. april J. Hasek, født i Praha

1899

Lærling i farvehandel

1902

Artium fra handelsskolen
— ansatt i banken i Praha.

1903

Farende fugl gjennom Europa

— journalist

— forfatter

— anarkist

— medlem av bohemen i

Praha

1910

— Stifter «Partiet for varsomme
fremskritt innenfor lovlige
grenser» med støtte av
Franz Kafka.

1915

Februar — trekker i østerriks
uniform i krigen

September — er i russisk

fangenskap

1918

Medlem av Den Røde arme

1920

Reiser tilbake til sitt hjemland

1921

Skriver romanen «Soldat Svejtk»

3. januar 1923 — dør i Lipnice

Historiske milepæler

1882

«Trippelalliansen» Tyskland-
Østerrike/Ungarn-Italia

1897

Offentliggjør den russiske tsar
avtalen mellom Russland og
Frankrike — Europa er delt i to
blokker

1902

Avtale mellom Storbritannia og
Japan

1908

Østerrike anekterer Bosna-
Herzegovina

1912—13

Balkan krigene

1914

(28.7.) i Sarajevo blir den
østerriks/ungarske tronfølger
Erkehertug Franz Ferdinand
myrdet — 1. verdenskrig
begynner.

1917

Oktober-revolusjon i Russland

1918

Den tsjekkosllovakiske
republikk grunnlegges.

OSLO NYE TEATERS PERSONALE

Administrasjon:

Barthold Halle
teatersjef
Arne Christiansen
interdant
Inger Lise Bruu Hegér
forretningssjører
Reidun Asbjørnsen
lønningkasserer
Svanhild Kjærvi
bokholder
Marit Larsen
sekretær
Dag Simonsen
salgsjef
Marit Nordli
salgssekretær
Anne Winger
salgssekretær
Odd Andersen
arkivar

Skuespillere:

Bente Børsum
Per Christensen
Kjersti Døvingen
Per Christian Ellefsen
Unni Evjen
Kari-Ann Grønsund
Knut M. Hansson
Oddbjørn Hesjevoll
Willie Hoel
Bentine Holm
Sverre Holm
Kjersti Holmen
Trond Lie
Per Lillo-Stenberg
Eli-Anne Linnestad
Sven Nordin
Arve Opsahl
Helge Reiss
Sidsel Ryen
Finn Schau
Aud Schönemann
Sissel Sellæg
Marit Syversen
Ulf Wengård
Gard Øyen
Arne Aas
Egil Åsman

Musikere

Magne Amdahl
Finn Eriksen
Svein Erik Gaardvik
Karl Johan Helgesen
Roy Hellvin
Bjørn Jacobsen
Jan Henry Thoresen
Kunstnerisk konsulent
Kirsten Sørlie
Anne Karen Hytten
instruktør

Teknisk personale

Per Horn
teknisk sjef
Harald Martin
produksjonssjef
Jack Junizowski
produksjonssekretær
Inspisienter
Jan Einar Schwartzlund
1. inspisient
Roger Fossum
Marit Grindvold
Bjarne Stensrud
Lyd
Erling Jørgensen
Sufflører
Birgitta Bjørnstad
Didi Stig
Kari Laila Thorsen

Rekvisitører

Marianne Løkholm Lewin
leder
Ivar Grønnhella
Ingrid Aas
Laila Hauge
atributtmaker
Påkledere
Liv Christensen
leder
Inger Marie Christensen
Marianne Forsberg
Parykkmakeri/sminke
Sverre Norwalls
leder
Helge Bjørnå
Marie Therese Capello
Birgit Haugå

Malersal

Knud Stern Møller
leder
Bjørn Thomassen
Widar Wala
Snekkerverksted
Helge Paltiel
snekkermester
Frank Henie
Birger Thurn-Paulsen
Espen Østigård

Systue

Grethe Wang
kostymesjef
Lise Fjeld Sannes
leder
Trude Bergh
Eva Danielsén
Elbjørg Elgvang
Solveig Høst
Lise Marie Lyng
Lysavdeling
Odd Reidar Horge

overlysmester
Tore Heldal
lysmester
Valter Nilsen
lysmester
John-Henning Brekkli
Harald Haugen
Sverre Odd Horge
Espen Kreim
Sceneavdeling
Finn Lewin
overscenemester
Bjørn Bergseth
scenemester
Emil Børge Hansen
scenemester
Kjell Bjørgeengen
Jørgen Damskau
Trond Engebretsen
Juan Carlos Espinoza
Bogdan Kolakowski
Willy Kreim
Edwin Lyberg
Øivind Svarstad
Billettluke
Kirsti Krydsby
leder
Stein Fredriksen
Astrid Hoel
Astrid Korsen
Ellen Stenrud
Garderobe
Ellen Home
leder
Ebba Eikestad
Gerd Nygaard
Therese Olsen
Agnes Ruud
Resepsjon
Harriet Havdahl
Kari Midtsjø
Kantine
Tone Arde
leder
Kristine Bævre
Unni Larsen
Nina Møller
Rengjøring
Hjørdis Bakken
leder
Darina Adamikova
Helene Czurullo
Reidun Jahrn
Ingrid Sagen
Marie Seltnæs
Vaktmester
Jack Christiansen
Centralteateret:
Morten Arde
scene
Mari Alvim

lysmester
Ingrid Berg
rengjøring
Deva Bozic
rengjøring
Magnhild Christensen
rengjøring
Svein André Eriksen
scene
Pearly Grindvold
rekvisitør
John Erik Jensen
scenemester
Ruth Olsen
bill.kass.
Mona Paley
garderobe
David Siebert
lysmester
Bjørn Stensrud
bill.kass.
Robert Steven
scene
Jostein Sund
scenemester
Trond Sætre
lys
Agnes Tingstad
påkleder
Paul Johnny
Valderhaug
scene
Ellenor Aas
garderobe
Dukketeatret
Kjersti Germeten
dukkespiller
Anne Lise Ruud
dukkespiller
Ragnhild Wang
dukkespiller
Knut Wiulsrød
dukkespiller
Kari Sundby
instruktør
Lars Rambøl
teknisk ansvarlig
Reidun Melbye
rengjøring
Chat Noir
Lasse Arde
scenemester
Nils Magne Kjus
lysmester
Per Pedersen
lysmester
Arne Pettersen
scenemester

10g161650

